

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

**1. Florerende
flora en fauna**

**2. Oog voor
historie**

Samen werken aan het fraaie landschap van Zeeland

We genieten allemaal van het typisch Zeeuwse cultuurlandschap: bloemdijken, sloten met knotwilgen erlangs, historische boerderijen met een fraai beplant erf, zwarte schuren, majestueuze bomen en meidoornhagen. Met elkaar zorgen we ervoor dat al dit moois in stand blijft.

Sinds 1982 houdt de Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ) zich op allerlei manieren bezig met het in stand houden van de typisch Zeeuwse elementen in onze omgeving. Gebeurt dat niet, dan gaat veel karakteristieks verloren en is er minder te genieten op onze wandel- en fietstochten. Deze brochure laat kortweg de vier voornaamste aandachtsvelden van SLZ zien. SLZ heeft geen terrein in bezit en werkt daarom altijd samen met eigenaren en/of beheerders.

**3. Samen werken
aan draagvlak**

**4. Het landschap
vitaal beleven**

1. Florerende flora en fauna

Hoewel we ze niet altijd goed zien en herkennen, zijn planten en dieren heel belangrijk voor een gezond en evenwichtig landschap. Wat is een bloemdijk zonder bijen en wat zijn waterpoeltjes zonder padden en salamanders? De zogeheten biodiversiteit (verscheidenheid aan soorten) is belangrijk en heeft soms een steuntje in de rug nodig.

SLZ is goed thuis in de ecologie van dier- en plantsoorten van het agrarisch (of cultuur-)landschap en inventariseert regelmatig verschillende soorten die hier thuishoren, om zo een vinger aan de pols te houden. Er worden waar mogelijk passende maatregelen genomen om kwetsbare soorten te ondersteunen. En dat is hard nodig. Ook krijgen her en der in Zeeland bijvoorbeeld de meidoorn, karakteristieke heggen (de 'Zeeuwse haag'), steenuil, kamsalamander, rugstreeppad, patrijs en wilde bij een steuntje in de rug. SLZ draagt eraan bij dat de biodiversiteit toeneemt door kruidenrijke graslanden te ontwikkelen en op geschikte plekken bijna vergeten graansoorten te zaaien en oude fruitrassen te planten.

Een Zeeuwse haag met sleedoorn, geliefd bij veel insectensoorten en bij zangvogels om er een nest in te maken.

De kamsalamander (of grote watersalamander) komt vooral in Zeeuws-Vlaanderen voor, maar loopt in aantal sterk terug. Er worden biotopen ingericht of hersteld.

Jonge steenuilen op een oude knotwilg waar hun nest is. Omdat dergelijke natuurlijke nestmogelijkheden vaak ontbreken worden nestkasten opgehangen, ook voor kerkuilen.

Voor onder meer de grootoorvleermuis worden bunkers ingericht. Ook bezoeken en controleren we kerkzolders, die van belang zijn voor vleermuizen om kraamkolonies te vormen.

Een zeldzame wollige distel met een steenhommel.

SLZ controleert op een aantal plaatsen in Zeeland de meidoornhagen op aantasting van bacterievuur. Is er aantasting dan wordt het verwijderd om verspreiding te voorkomen.

Cultuur- en natuurgewassen in één beeld nabij Ellewoutsdijk.

2. Oog voor historie

Een makelaar is een klein cultuurhistorisch element van een boerderij, vaak met historische symboliek.

De boerderij en haar directe omgeving spelen een beeldbepalende rol in onze beleving van het Zeeuwse landschap. Streekeigen landschapselementen van en rond een boerderij worden onderhouden en waar nodig in oude luister hersteld. Denk bijvoorbeeld aan zwarte gepotdekselde schuurwanden, waterputten, karakteristieke erfbeplanting zoals leibomen, en kleinere elementen zoals de aan symboliek rijke muurankers, makelaars, luiken en toegangshekken.

Ook op andere kenmerkende landschapselementen – vaak wat verder van de boerderij vandaan – moeten we zuinig zijn en ze goed onderhouden: grenslinden, historische begraafplaatsen, kleine bosjes en boomrijen, tiend- en grenspalen, afwateringsluisjes en dijkcoupures. Eigenaren van deze elementen, die allemaal iets aan het historisch gevormde landschap toevoegen, kunnen bij SLZ terecht voor advies, informatie en praktische hulp. Voor elementen die terugkerend onderhoud nodig hebben, kunnen eigenaren een abonnement bij SLZ nemen, bijvoorbeeld voor hoogstamboomgaarden, erven en grenslinden.

Op historische begraafplaatsen voeren vrijwilligers onder begeleiding van SLZ geregeld opknapwerk uit.

Grensbomen – meestal linden – dienden vroeger als grenspaal en staan doorgaans op markante plekken in het landschap. Eigenaren van zo'n grenslinde kunnen een abonnement nemen bij SLZ voor het onderhoud ervan.

Ook voor het onderhoud aan bosjes – belangrijk voor insecten, vogels en kleine zoogdieren – kan een abonnement genomen worden.

Een fraaie oude boerderij te Kwadendamme met een aan het erf grenzende hoogstamboomgaard.

Niet zonder vrijwilligers!

SLZ is een professionele organisatie met ongeveer twintig medewerkers. Het meest zichtbare werk wordt uitgevoerd door ongeveer 4400 vrijwilligers, die – structureel of incidenteel, individueel of in groepsverband – heel veel werk verzetten. Ze snoeien bosjes, knotten wilgen, houden het wandelnetwerk netjes en kloppend, zorgen voor de dorpsboomgaard en de bijensnoeptuin, maaien en hooien, maken broed-, verblijf- en schuilplaatsen voor onder meer steenuilen, zwaluwen, vleermuizen en amfibieën, en tellen, inventariseren en/of monitoren verschillende plant- en diersoorten in een gebied. Nuttig bezig zijn in het landschap is een bijzondere manier om dit landschap te beleven en tegelijkertijd vitaal te blijven. En daarbij: het is ook gezellig en leerzaam! Heeft u belangstelling voor dit vrijwilligerswerk, maar wilt u er eerst meer over weten, mail dan uw vragen naar info@landschapsbeheerzeeland.nl of kijk op www.natuurwerkzeeland.nl.

3. Samen werken aan draagvlak

SLZ is een samenwerkingsorganisatie; ze bezit geen natuurgebieden of andere terreinen. De stichting levert aan anderen advies, inventarisaties en analyses, monitoring, kleinschalig beheer en (hulp bij de) uitvoering van aanleg en onderhoud. SLZ biedt voorlichting, creëert draagvlak bij de bevolking en geeft inhoudelijke ondersteuning bij cursussen. Ook bij bewonersparticipatie in het groen is SLZ vaak betrokken. We dagen bewoners uit om zich ook in te zetten in het landschap van Zeeland door het delen van kennis, het geven van advies en het bieden van praktische instructie.

Daarnaast neemt SLZ ook zelf initiatieven om bijvoorbeeld de biodiversiteit in Zeeland te vergroten of historisch erfgoed in stand te houden. In alle gevallen werkt SLZ nauw samen met anderen, zoals met haar opdrachtgevers:

- Provincie Zeeland;
- gemeenten;
- Rijkswaterstaat Zee en Delta;
- Waterschap Scheldestromen;
- terreinbeheerders: Staatsbosbeheer, Stichting Het Zeeuwse Landschap en Natuurmonumenten;
- agrarische bedrijven;
- industriële bedrijven;
- (mini)campings;
- particuliere grondbezitters.

In het samenwerkingsverband De Zeeuwse Natuur bundelen SLZ, Stichting Het Zeeuwse Landschap, Terra Maris, IVN Natuureducatie en Nationaal Park Oosterschelde hun aanbod aan natuureducatie en -activiteiten, waardoor zoveel mogelijk mensen in contact met natuur en landschap worden gebracht. SLZ maakt ook deel uit van Zeeuwse Ankers (www.zeeuwseankers.nl), een platform dat de verhalen over landschappen, monumenten, voorwerpen en mensen uit het verleden vertelt. Zeeuwse Ankers nodigt uit tot ontmoeten en beleven.

SLZ ontvangt regelmatig Europese subsidies en als erkende goededoelenorganisatie ook giften van particulieren en organisaties zoals bijvoorbeeld de Nationale Postcodeloterij om een bepaald project uit te kunnen voeren.

Ook een oversteek als deze, waarmee het wandelnetwerk op Tholen in 2019 werd verrijkt, is het resultaat van intensieve samenwerking tussen organisaties, landeigenaren en vrijwilligers.

In samenwerking met de Zeeuwse Milieu Federatie en chemiebedrijf Dow Benelux te Terneuzen is bij dit bedrijf een perceel van 1,7 hectare kruidenrijk grasland ingezaaid en zijn er o.a. bijenhotels en voorlichtingspanelen geplaatst.

Het veld in, een belangrijke vorm van natuureducatie waardoor draagvlak en liefde voor het karakteristieke landschap groeien.

Onderhoud aan de Zwartenhoekse zeesluis: een cultuurhistorisch element waar SLZ vrijwilligers meerdere keren per jaar onderhoud uitvoeren.

Een greep uit de projecten van SLZ

Partridge – Red de patrijs: een internationaal project rond de patrijs, het boegbeeld van de akkernatuur, die het zwaar te verduren heeft. Door onder andere wilde bloemen te zaaien wordt de habitat van deze en andere akkervogels verbeterd.

Herstel Zeeuwse toperven: 199 geselecteerde Zeeuwse boerenerven kunnen dankzij Europese en provinciale subsidie in aanmerking komen voor herstel van landschapselementen (hoogstamboomgaard, poel etc.) of cultuurhistorische elementen (waterput, bakkeet etc.).

Ieder dorp zijn boomgaard: een karakteristieke hoogstamboomgaard in elke Zeeuwse plaats, 'gedragen' door bewoners en een paar maal per jaar toegankelijk door excursies, kennisdagen of events, waarbij de beleving en de smaak van oude hoogstamfruitrassen centraal staan.

Kwetsbare bijen in Zeeland: zeldzaam geworden soorten wilde bijen krijgen een steun in de rug door verschillende specifieke op de soort gerichte maatregelen, zoals bijvoorbeeld zandheuvels aanleggen, creëren van open en kale plekken, verbeteren van het vegetatiebeheer of het voorkomen van vertrappen of vernietigen van nestlocaties.

Een gele kwikstaart op de bewegwijzering van het wandelnetwerk.

4. Het landschap vitaal beleven

Van een mooi landschap wil je ook kunnen genieten, liefst zo 'dichtbij' mogelijk. Dat houdt een mens ook vitaal. Daarom heeft SLZ vanaf 2006 het Wandelnetwerk Zeeland ontwikkeld. Het bewegwijzerde netwerk telt ruim 2600 kilometer en groeit nog steeds. Ongeveer een kwart gaat over onverhard terrein. SLZ heeft hiervoor afspraken gemaakt met boeren, zodat wandelaars over of langs authentiek boerenland kunnen lopen.

SLZ verwezenlijkt ook – in samenwerking met anderen – opzichzelfstaande wandelingen: (dorps)ommetjes en themaroutes, zoals in 2019 het Bevrijdingspad. Ook wordt geholpen bij het uitstippelen en aanleggen van mountainbikeroutes en ruitersporen door natuur- en cultuurlandschap. Uiteraard maken ondersteunende kaarten, websites en brochures deze routes – en daarmee het landschap – voor iedereen te beleven.

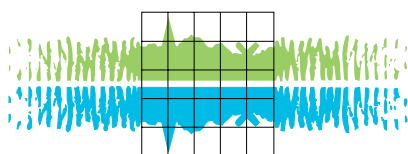
Kaartmateriaal van alle door SLZ ontwikkelde routes wordt door het Routebureau van VVV Zeeland verzorgd.

Van het Wandelnetwerk Zeeland leidt 160 kilometer over 'boerenland', zoals hier bij Westkapelle. SLZ heeft hierover afspraken gemaakt met 235 eigenaren/gebruikers.

Een mooi landschap: we kunnen het niet alleen. Wilt u meedoen als vrijwilliger dan bent u van harte welkom. Wilt u ons ondersteunen, wilt u advies of heeft u een andere vraag over behoud en herstel van het landschap, neem dan vooral contact met ons op. Dan kijken wij wat we voor elkaar kunnen doen!

Foto steenuil voorpagina: J. du Burck
Overige foto's: SLZ

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

Klein Frankrijk 1
4461 ZN Goes
Tel. 0113-23 09 36
info@landschapsbeheerzeeland.nl
www.landschapsbeheerzeeland.nl

